

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Notesbog 11 : 1841-12-13

Citation: Kierkegaard, Søren: "Notesbog 11 : 1841-12-13", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 19*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Jette Knudsen; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2001 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-not11-txt-shoot-n18.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 19

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Not11:18

18.

D. p: Ph. er altsaa ikke Empirisme i den Forstand, at den gaaer ud fra Erfaring, hell. ei har den et Umiddelbart, hvorfra den gaaer ud, hell ei hæver den sig fra et Givet ved Slutninger, men den gaaer til Erfaringen, og beviser sit Prius aposteriorisk. Heri viser sig nu tilstrækkeligt dens Forskjel fra Empirisme, men bliver den nu ikke igjen liig med d. negative Philosophie? D. n. Ph. har det i Erfaringen Værende som Gjenstand for en mulig Erkjendelse, den lader det Aposterioriske, som den apriorisk har fundet, staae uden for sig, stemmer den med Erfaringen, saa er det godt, men Sandheden af dens Konstruktioner beroer paa indre Immanents. D. p. Ph. gaaer til og ind i Erfaringen. Det Aposterioriske bliver ikke taget op af Erfaringen; den gaaer ud fra det absolute Prius og udleder fra dette ved fri Tænken (d. n: Ph. har den nødv: Tænkning) det Aposterioriske, som det Virkelige ikke blot som det Mulige. Ikke det absolute Prius soll erwiesen werden, men Følgen af det, denne Følge som vordende ved en fri Fortgang maa eftervises; men ikke ud fra Erfaringen, men ind i den. Den er saaledes apriorisk Empirisme. D. n: Ph. er reen Apriorisme. I d. p: Ph: er Erfaringen et Medvirkende. Erfaringen er naturligviis i denne Forbindelse ikke at forstaae om nogen enkelt Erfaring, men er dens Totale. M: H: t: Verden er altsaa d. p. Ph. apriorisk, m: H: t: Begrebet, til Gud, er den aposteriorisk. Det Beviis, den fører, ligger i den hele Erfaring. Men Virkelighedens Rige er ikke fuldendt, derfor er det ikke afsluttet. D. p. Philosophies Gjenstand er bestandigt et paa de forgaaende Trin Tilstrækkeligt, men dog ikke Afsluttet og Fuldendt, da man ikke kan vide hvad Friheden vil fremdrage. D. p. Ph. er derfor Philosophie i den Betydning, som nærmest ligger i Ordet, den stræber efter Viisdom. Guds-Beviset er i den positive Philosophie er kun for de Villende; kun de Kloge lære af Erfaring. Dens Beviis har derfor ikke den Nødv: som gjør at den næsten kan paanødes de Dumme. d. n: Ph. er et i sig afsluttet System, i denne Forstand er d. p. Ph. ikke System. Fordrer man derimod af et System positive Behauptungen, saa er den i høieste Grad System, d. n: ikke, da den er nichts behauptende. – Men hvilket Forhold indtager nu d. p: Ph. ligeoverfor Aabenbaringen? Aabenbaringen kommer den til, ligesom til alt Andet; den er den en relativ terminus ad quem; den har for d. p. Ph. ingen anden Auctoritæt end ethvert andet Objekt. Ogsaa Planeternes iagttagne Bevægelser er jo en Auctoritæt for d. p. Ph. D. p. Ph. er derfor ikke religieus Ph. Antog den dette Prædikat, saa kunde deri indirecte synes at ligge, at d. n: Ph. var irreligieus. Men dette er aldeles usandt, skjøndt den n: Ph. vistnok har Religionen außer sich. Irreligieus kan man af den Grund hell. ikke kalde den, fordi en i Sandhed irreligieus Lære aldrig kan gjøre Fordring paa at være Philosophie. Naar

derimod den positive Ph. vilde gjøre Fordring paa at være religieus, saa ville det være altfor vag en Bestemmelse, til at dermed egl. var sagt Noget. Den maatte da speciellere betegne sig som christelig, katholsk, protestantisk o:s:v., Noget som kun de kan falde paa, der ønske en privilegeret Philosophie. Men man kunde nu i Modsætning hertil henvise paa al Philosophies Afhængighed af Xstd, man kunde sige: »aldrig var Philosophien kommen saavidt uden Xstd;« men saa kunde man ligesaa godt kalde Philosophien empirisk, da ingen Ph. var kommen istand uden denne Verdens Tilvær. Men man maa ikke opfatte Xstd. saa engherzig som blot historisk Faktum, Xstd. er meget mere fra Verdens Begyndelse af. dette Forhold mell. Philos. og Aab: vil jeg udtrykke ved et Billede. Som bekjendt er Jupiters 4 Drabanter kun synlige gennem Kikkert., dog gives der Msk., der kan see dem med blotte Øine, andre, som vel ikke strax kunne see en Fixstjerne med blotte Øine, men naar de først have seet den gennem en Teleskop, saa kan det; saaledes vilde Ph. vel ikke have seet Meget uden Aabenbaringen, men nu kan den see med blotte Øine. Xstd. er nu vel ogsaa netop i den seneste Tid blev[en] tagen med op i Xstd, men saa forvansket i d. n: Ph.: at den neppe er til at kjende. Men idet vi saaledes fremhæve Xstd. saa ere vi atter komne til det Punkt, hvor den Modsætning mell. d. n: og p. Ph., som hele Historien opviser, atter bliver iøinefaldende. Det meest slaaende Exempel paa denne Modsætning har Kant leveret.